

Nr 105.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare medel till gäldande av statens anstalts för pensionering av folkskollärare m. fl. förvaltningskostnader; given Stockholms slott den 14 mars 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sam. Clason.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Departementschefen, statsrådet Clason, anför härfter:

Organisationen av statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. är väsentligen fastställd genom kungörelsen den 22 juni 1911 (bihang nr 36) angående ny stat för folkskollärarnas pensionsinrättning m. m. Den genom denna kungörelse fastställda ordinarie stat med däri sedermera vidtagna förändringar eller därtill gjorda tillägg skall jämlikt 1919 års riksdags beslut och Kungl. Maj:ts instruktion den 31 december 1919 (nr 877) för styrelse och befattningshavare vid statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. från och med den 1 januari 1920 tillsvidare gälla för sistnämnda anstalt. Anstalten förvaltas av en styrelse, bestående av ordförande och tre

Ytterligare medel till gäldande av statens anstalts för pensionering av folkskollärare m. fl. förvaltningskostnader.

ledamöter, av vilka en tillika är direktör för anstalten. Staten upptager därjämte följande befattningshavare, nämligen 1 sekreterare, tillika ombudsman, 1 tjänsteman av andra lönegraden, tillsvidare kassör, 2 tjänstemän av första lönegraden, tillsvidare bokhållare, 1 kvinnligt biträde av tredje graden, 2 kvinnliga skrivbiträden av andra graden, samt 1 vaktmästare.

Förutom arvoden och avlöningar åt omförmälda befattningshavare samt särskilda belopp till ålderstillägg och expenser upptager staten ett anslag av 10,000 kronor till vikariatsersättningar, arvoden åt amanuenser och extra biträden samt flitpenningar åt extra ordinarie tjänstemän och extra ordinarie vaktmästare.

Utöver de i staten uppförda medel utgår därjämte, jämlikt beslut av 1919 och 1920 års riksdagar, av de under styrelsen för anstalten ställda medel årligen tillhopa 15,000 kronor till gäldande av anstaltens förvaltningskostnader.

I skrivelse den 19 augusti 1921 har styrelsen för anstalten — med förmälan bland annat att med hänsyn till de från anstaltens tillkomst ökade göromålen den i lönestaten upptagna ordinarie personalen befunnits otillräcklig och därför måst förstärkas med extra personal, nämligen 2 extra bokhållare, 3 amanuenser, 4 kvinnliga biträden och 1 vaktmästare — gjort framställning beträffande organisationen av den hos anstalten tjänstgörande personalen samt rörande densammas avlöningsförhållanden.

I sådant avseende har styrelsen framlagt två alternativa förslag. Det ena alternativet, innebärande en mera genomgripande förändring av anstaltens organisation, innefattar huvudsakligen omändring av anstaltens direktörstjänst till en överdirektörsbefattning av högre grad, inrättande av vissa nya tjänster såsom en byråchefstjänst och en förste aktuarietjänst samt ändring av befattningen såsom sekreterare och ombudsman till en byrådirektörstjänst ävensom överförande av en del redan befintliga extra befattningar till ordinarie tjänster. Enligt det andra, mindre genomgripande alternativet skulle direktörstjänsten höjas till överdirektörstjänst av lägre grad samt en förste aktuarietjänst nyinrättas, varjämte vissa extra befattningar skulle ombildas till ordinarie tjänster. Enligt styrelsens åsikt borde det mera omfattande förslaget snarast möjligt genomföras. Styrelsen hade visserligen icke förbisett, att denna omorganisationsfråga, om ock motiverad av det nuvarande behovet, möjligen kunde anses stå i visst samband med frågan om det civila pensionsväsendets centralisering och därför kunde finnas böra tills vidare anstå till dess den senare frågan kommit närmare sin lösning och i sammanhang därmed en fullständigare och mera definitiv organisation kunde genomföras. Ett sådant uppskov funne styrelsen sig dock icke kunna tillråda. I avbidan på en dylik organisation hemställde styrelsen emellertid, att i allt fall det såsom det andra alternativet framlagda förslaget måtte genomföras och att i sammanhang därmed avlöningarna för samtliga ordinarie befattningar bestämdes i överensstämmelse med avlöningsreglementet den 22 juni, 1921 (nr 451), för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen.

Pensionsanstaltens ifrågavarande framställning överlämnades enligt beslut den 13 september 1921 till 1902 års löneregleringskommitté för att tagas

under övervägande i samband med förut lämnat uppdrag angående anstalten. Kommittén har den 20 april 1922 yttrat sig i ämnet, varefter på grund av remisser utlåtanden i ärendet avgivits den 26 juli 1923 av statskontoret och den 6 november 1923 av statens besparingskommitté.

Löneregleringskommittén erinrar i sitt berörda utlåtande bland annat där-om, att Kungl. Maj:t den 29 juni 1921 tillsatt en kommitté för verkställande av utredning av vissa till pensionsväsendet hörande frågor och att det uppdrag, som lämnats nämnda pensionskommitté, jämväl avsåge frågor, som kunde hava samband med spörsmålet om centralisering i större eller mindre omfattning av det statsunderstödda pensionsväsendet. Då, såsom anstaltens styrelse även själv påpekat, anstaltens mera definitiva organisation vore beroende på centraliseringsspörsmålets lösning, hade kommittén ansett frågan om en mera omfattande omorganisation av anstalten böra tills vidare anstå. Med denna sin uppfattning ansåge dock löneregleringskommittén hinder icke böra möta, att redan nu — i sammanhang med en lönereglering i enlighet med avlöningsreglementet för statsdepartement med flera verk — företoges vissa mindre organisationsförändringar, särskilt sådana, som avsåge ombildning av befintliga extra befattningar till ordinarie tjänster, under förutsättning emellertid att nödig varsamhet därvid iakttoges. I anslutning härtill har ock kommittén föreslagit utökning av anstaltens ordinarie personal i mindre omfattning.

Statskontoret har i likhet med löneregleringskommittén ansett, att med den definitiva organisationen av anstalten bör anstå i avvaktan på lösningen av frågan om det statliga pensionsväsendets centralisering. Av samma anledning finner statskontoret även, att stor försiktighet bör iakttagas vid extra befattningars förändring till ordinarie tjänster. I princip har statskontoret emellertid givit sin anslutning till de av löneregleringskommittén föreslagna utvidgningarna.

Därjämte har statskontoret yttrat bland annat:

I anledning av att styrelsen för anstalten framhållit, att den för närvarande till anstaltens förfogande stående personalen vore otillräcklig för fyllandet av anstaltens arbetsuppgifter, får statskontoret anförä, att det givetvis bör vidtagas åtgärder för att anstalten må komma i åtnjutande av nödig arbetskraft; och torde vid en höjning av anslaget till avlöningar åt icke ordinarie tjänstemän m. m. anstalten bliva i stånd att avhjälpa ifrågasvarande olägenhet.

Statens besparingskommitté har avstyrkt såväl den ifrågasatta mera genomgripande förändringen av anstaltens organisation som ock den av löneregleringskommittén och statskontoret förordade begränsade utvidgningen av anstaltens ordinarie tjänstepersonal.

Besparingskommittén har anført följande:

Av de skäl, löneregleringskommittén och statskontoret anført, anser även statens besparingskommitté, att det av anstaltens styrelse framlagda förslaget till anstaltens definitiva organisation icke för närvarande bör upptagas till behandling.

Beträffande styrelsens alternativt framställda mera begränsade förslag anser kommittén visserligen att, om vid frågans bedömande hänsyn toges enbart till behovet av arbetskrafter inom ifrågavarande anstalt, de sparsamhetskrav, kommittén har att göra gällande, icke skäligen i detta fall borde utgöra hinder för att vissa hos anstalten anställda extra befattningshavare, vilka fullgöra arbete av fullt konstant natur, redan nu överföras på ordinarie stat i den utsträckning, som av löneregeringskommittén och statskontoret tillstyrks. Men då för närvarande rörande åtskilliga områden inom statsförvaltningen pågår en undersökning om möjligheten till indragning av tjänster, och därav kan föranledas behov av förflyttning av ordinarie tjänstinnehavare från andra håll, synes det mindre lämpligt att just vid nuvarande tidpunkt inom ett visst verk öka antalet ordinarie tjänstinnehavare; vadan kommittén anser sig för närvarande icke böra tillstyrka den föreslagna utvidgningen inom anstalten ens i den begränsade omfattning, löneregeringskommittén och statskontoret förordat.

Slutligen har anstaltens styrelse inkommit med åtskilliga skrifter i ärendet.

Departementschefen.

I likhet med statens besparingskommitté anser jag de föreslagna utökningarna av anstaltens ordinarie tjänstepersonal icke för närvarande böra genomföras ens i den mera begränsade omfattning, som av löneregeringskommittén och statskontoret förordats. Mina skäl härför äro dels att frågan om det civila pensionsväsendets centralisering ännu är svävande, dels att för närvarande pågår en av det statsfinansiella läget påkallad undersökning rörande möjligheter till indragning av tjänster inom statsförvaltningen och därav eventuellt föranledda omflyttningar av ordinarie tjänster från ett arbetsområde till ett annat. På grund av svårigheterna att nu överblicka, huru förhållandena komma att gestalta sig och vilka förändringar de kunna medföra för pensionsanstalten, synes mig icke heller en nyreglering av den nuvarande tjänstepersonalens löneförhållanden enligt 1921 års lönebestämmelser för närvarande böra vidtagas.

Då jag emellertid av den förebragta utredningen funnit ådagalagt, att anstaltens nuvarande arbetskrafter icke äro tillräckliga för att anstalten skall kunna utan större svårigheter fylla sina arbetsuppgifter, vilka år från år företett en avsevärd tillväxt, torde möjlighet böra beredas anstalten att genom anlitande av extra arbetskrafter till erforderligt antal fylla det mest trängande behovet av ökad personal, vilket närmast synes kräva anställande av ytterligare två kvinnliga befattningshavare och en bokhållare. Detta synes lämpligen böra ske genom en höjning av det förvaltningsanslag, för närvarande sammanlagt 15,000 kronor, som utgår från de under styrelsen för anstalten ställda medel. En höjning av berörda belopp med 10,000 kronor synes mig härutinnan för närvarande vara tillräcklig. Det nya förvaltningsbidraget torde, liksom tidigare beviljade dylika bidrag, böra stå till anstaltens förfogande på sätt anstalten prövar för ändamålet lämpligt.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, utöver de i staten för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. uppförda medel samt förut anvisade 15,000 kronor till förvaltningskostnader, må av de under styrelsen för anstalten ställda medel utgå ett årligt belopp av 10,000 kronor till gäldande av förvaltningskostnader.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla ävensom förordna, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hemming Gadd.
